

UMUMTA'LIM MUASSASALARI IMIDJINI SHAKLLANTIRISHDA MOLIYAVIY MEXANIZMLARNING AHAMIYATI

Raxmanova Mohichexra Mamirjonovna
Oriental universiteti magistranti

Annotatsiya. Mazkur maqolada umumiy o'rta ta'lim muassasalarida sifatli boshqaruv tizimini joriy etish va takomillashtirishda maktab imidjini shakllantirishga doir ilmiy asoslangan tavsiyalar ishlab chiqilgan. Shuningdek, pedagog xodimlar kasbiy salohiyatini oshirish jihatlari, umumiy o'rta ta'lim ta'lim tizimini rivojlantirish istiqbollari, oshqaruv sifatini ta'minlashda tajriba sinov ishlari natijalari va ularning tahlili, hamda shu sohadagi boshqaruv tizimini to'g'ri yo'lga qo'yish atroflicha ko'rib chiqilgan va ushbu institutsional tizim faoliyatini takomillashtirish va isloh qilishga qaratilgan zarur tavsiya va takliflar yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: maktab, imidj, ta'lim sifati, samaradorlik, moliyaviy mexanizmlar, rahbar, maqsad, byudjed.

Zamonaviy ijtimoiy-iqtisodiy sharoitda ta'lim tashkilotlarining imidji ta'lim xizmatlari bozorida muvaffaqiyatni belgilovchi shaxsiy xususiyatlardan biridir.

90-yillarning boshidan boshlab ta'limda faol rivojlanayotgan kompetensiyaga asoslangan yondashuv doirasida menejerlar, psixologlar va mutaxassislarining ishlarida "Ta'lim muassasasi qiyofasini yaratishni boshqarish" konsepsiyasini ishlab chiqish boshlandi. ta'limni boshqarish sohasida. Birinchisi, o'tgan asrning oxirida, E. V. Grishunina (1995), T. N. Piskunova (1998), O. Ya. Nesterchuk, E. A. Petrova, M. S. Piskunova va bir qator ikkinchi tadqiqotchilarning nashrlari. 2000-yillarda. mahalliy pedagogika fanida ta'lim muassasasi qiyofasini yaratish bo'yicha tadqiqotlar sezilarli darajada faollashmoqda; Ushbu muammoga bag'ishlangan ko'plab asarlar orasida V. G. Afanasyev, Yu. A. Vasilev, Yu. A. Konarjevskiy, M. M. Doktor Potashnik kabi mualliflarning asarlarini nomlash mumkin; modellashtirish nazariyasi A. U. Vardanyan, Uemov, V. A. Doktor Stoff

Shu bilan birga, tahlil shuni ko'rsatdiki, hozirgi vaqtda ta'limni modernizatsiya qilish sharoitida maktab ta'lim tashkilotlari imidjini shakllantirishning tuzilishi, mazmuni va o'ziga xos xususiyatlarini ochib beradigan ko'plab ishlar amalga oshirilmoqda. Ko'p jihatdan, ishdan bo'shatish fakti maxsus ish vaqti va ta'lim tashkilotining imidjini shakllantirish bilan belgilanadi. Ta'lim tashkilotining imidji o'z-o'zidan yoki fundamental ta'lim an'alarida shakllanadi (ikkinchi holda, ular maktab ta'limini modernizatsiya qilishning zamonaviy amaliyotidan ajralib turadi). Ta'lim tashkilotining imidji tushunchasi uning o'lchov chegaralari orqali belgilanadi va belgilanadi:

– atrof-muhit va kasbiy soha bilan samarali munosabatda bo'lish imkoniyatini beruvchi keng qamrovli resurs;

– kasbiy majburiyatlarni bajarish salohiyati sifatida;

- faoliyat va kasbning haqiqiy subyektiga aylangan shaxs sifati sifatida va hokazo. d.

Ta'lim tashkilotining imidjini shakllantirish zarurati quyidagi darajalar bilan belgilanadi:

– yagona hududni tashkil etishni shakllantirish jarayonida raqobat va kontingentni jalb qilish va saqlab qolish uchun kurash;

– ijobiy imidj ta'lim tashkilotining eng yaxshi resurslariga kirishni osonlashtiradi: moliyaviy, axborot, insoniy va boshqalar. d.;

– ijobiy imidjga ega bo'lgan, boshqa teng sharoitlarda shakllangan ta'lim tashkiloti pedagogik xodimlar uchun yanada jozibador bo'ladi, chunki u barqarorlik va ijtimoiy ta'minot, ishdan qoniqish va malaka oshirish imkoniyatini beradi;

- doimiy ijobiy imidj butun ishlab chiqarish va tashkiliy tuzilmada, butun innovatsion jarayonda ishonch zaxirasini yaratish ma'nosida o'ziga xos ta'lim tashkiliy kuchga ega bo'lish ta'siriga ega.

E. A. Petrova va T. N. Piskunova elementar tuzilmaning tasvirini chizib, uning quyidagi tarkibiy qismlarini chaqirishadi: tavsiflovchi (kognitiv), bu bolaning tasavvur tashkilotini ifodalaydi. Tashkilot haqidagi ma'lumotlardan kelib chiqadigan baholash va his-tuyg'ularni aks ettiruvchi baholash. Ushbu his-tuyg'ular va baholar turli intensivlikda bo'lishi mumkin va ularni qabul qilish yoki rad etish mumkin. Tashkilot imidjini baholash o'tmish tajribasiga, qiymat yo'nalishiga, umume'tirof etilgan me'yorlarga, o'z tamoyillariga va boshqalarga asoslanadi.¹

Perelygina E. B. tasvirning 2 funktsiyasini aniqlaydi:

1) ta'lim tashkilotining joylashuvi;

2) harakatga motivatsiya. Tashkilotning ijobiy imidjini yaratish tashkilotning tashqi va ichki qiyofasini uyg'unlashtirishni o'z ichiga oladi.

Ta'lim tashkilotining imidjini boshqarish muammosi tasvirni modellashtirish orqali hal qilinadi.

T. N. Piskunovanning fikricha, muassasa imidji etti g'oyadan shakllanadi:

1. Rahbarning qiyofasi (shaxsiy jismoniy xususiyatlar (xarakter, xulq-atvor, madaniyat), ijtimoiy xususiyatlar (ta'lim, tarjimai hol, xarakter, maqom, rol, xatti-harakatlar, qadriyatlar), kasbiy xususiyatlar (bilim, strategiya, ta'limni rivojlantirish, texnologik tayyorgarlik, ta'lim, iqtisodiy). va maktab faoliyatining huquqiy tamoyillari), asosiy bo'lmagan tafsilotlarni taqdim etish, seme, o'tmish, muhit));

2. Ta'lim sifati to'g'risida (rejalashtirilgan natijalarga erishish ko'rsatkichi, federal davlat ta'lim standarti talablariga muvofiqligi, ko'nikmalarni shakllantirish, kognitiv jarayonlar, shaxsni rivojlantirish, yaxshi xulq-atvor, o'z taqdirini o'zi

¹ Petrova E. A. Psixologiya qiyofasi: fan yoki san'at? M., 2003 yil.

belgilash, o'z-o'zini o'zi qadrlash, ta'lim mazmuni, ta'limning texnik vositalari, ta'lim shakli);

3. Ta'lim tashkilotining uslubi haqida (o'qituvchilarning tashqi ob'ektlar bilan aloqalari, pedagogik xodimlar (atribusiya, odob), maktabning vizual o'ziga xosligi, an'analar, o'quv jarayoni ishtirokchilarining o'zaro munosabatlari uslubi, ish uslubi, korporativ madaniyat);

4. Tashqi atribut haqida;

5. Shaxsning qiyofasi haqida (malakasi, shaxsiy fazilatlari, psixologik iqlimi, gender tarkibi, tashqi ko'rinishi);

6. Ta'lim xizmatlarining narxi (ta'lim va to'liq xizmatlar uchun to'lov, intellektual harakatlar, tanlov asosida qabul qilish, xulq-atvor qoidalariga rioya qilish, joylashuv, o'qish muddati);

7. Ikki darajadagi psixologik qulaylik ².

Ta'lim tashkiloti rahbari va tashkilot imidjini yaratishni boshqarish jarayoni quyidagilardan foydalanishi kerak:

1. Tasvir, asosan, o'rganish, ishlab chiqish va faol targ'ib qilinishi kerak bo'lgan tashkilotning eksklyuziv xususiyatlariga asoslangan aktivlardan biri sifatida tan olinishi kerak.

2. An'analarga asoslangan va innovatsiyalarni o'z ichiga olgan tashkilotni ilgari surish uchun yagona strategiya kerak.

3. Tashkilotni targ'ib qilish uchun maxsus guruh yaratish kerak.

4. Va bu guruh mutaxassislarni, axborot texnologiyalari menejerlarini, ijodiy va ijtimoiy o'qituvchilarni o'z ichiga olishi mumkin ³.

Sifat imidji nafaqat psixologik taraqqiyot, balki ta'lim tashkiloti kelajakda olishi mumkin bo'lgan aniq moddiy investitsiyalardir. Aynan ta'lim tashkiloti, uning rahbarlari va o'qituvchilari haqida jamoatchilik oldida shakllanadigan imidj ota-onalar oqimiga, yuqori ilmiy darajalar olishiga va ijtimoiy sheriklikni rivojlantirishga sezilarli ta'sir ko'rsatadi.

Ta'lim muassasasining imidjini yaratishni boshqarish - bu ob'ektning qiyofasini qurish yoki o'zgartirish jarayonini rejalashtirish, ishlab chiqish va samarali amalga oshirishning murakkab jarayoni. Ushbu imidj yaratish faoliyati oxir-oqibat yutuqlarni va'da qiladigan turli tadbirlarning ketma-ketligi va maqsadga muvofiqligini aniqlashdan iborat.

Tashkilot imidjini boshqarish vositasi - bu tasvirni yaratuvchi ma'lumot bo'lib, ular ob'ektlar to'g'risida ma'lumot, fikrlar, mulohazalar olib boradigan og'zaki va og'zaki bo'lmagan xarakterdagi axborot xabarlarini to'plami bo'lib, ular asosida o'qituvchi

² Piskunov M.S. Ta'lim muassasasining qiyofasi: tuzilishi va shakllanish mexanizmi // Monitoring va standartlar va ta'lim. 1999.-№5.-S. 45.

³ Morgan A. Tashkilot imidji: tashkiliy rivojlanishning sakkiz modeli / A. Morgan. M.: Markaz, 2008. - B. 430.

tizimi qurilgan. inson aqli. Idrok etuvchining ma'lum bir tasvir haqidagi shaxsiy g'oyalari va tajribasi bilan uyg'unlashgan holda, tomoshabinning ma'lum bir a'zosi uchun ob'ekt tasvirining asosi bo'lgan fikr shakllanadi.

Faqat uzoq muddatli ishlab chiqarish imidji bizga resurslarni samarali boshqarish haqida gapirishga imkon beradi. Musiqa va ruhiy elementlarning butun tizimi shaxsiy element sifatida harakat qilish va egoni rag'batlantirish va rag'batlantirishga imkon beradigan ijtimoiy elementlarga ustunlik berish kerak. Resurs tasvirining yakuniy natijasi tashkilot tashkiloti tashkilot va tashkilotni, tashkilotni, tashkilotni, tashkilotni, tashkilotni, tashkilotni, tashkilotni o'zgartirishni ta'minlash uchun ishlatiladi. tashkilot, tashkilot tashkiloti, tashkilot tashkiloti, tashkilot tashkiloti, tashkilot tashkilotlari Jahon ishlab chiqarish mehnati va insonning o'z kasbida o'zini o'zi anglash darajasi, shuningdek, ma'lumotlarni tashkil etish bilan bog'liq shaxsiy ehtiyojlarini qondirish o'rtasidagi bog'liqlikka erishish ichki imidjni rivojlantirmasdan mumkin emas.

Shubhasiz, harakat bosqichi uning tashqi va ichki tasvir siyosatiga mos kelishi kerak .

Ta'lim muassasasining ichki qiyofasi - bu xodimlarning ko'zi bilan, shuningdek, ota-onalar va o'quvchilar bilan muloqotda bo'lganida. Bu xodimlarning mehnatga, rahbar va o'quvchining ota-onalariga bo'lgan munosabatida, ix ishtiyoqida, ta'lim tashkilotiga fidoyiligida namoyon bo'ladi va ularning ichki makonini tarbiyalashiga asoslanadi.

Ta'lim muassasasining tashqi qiyofasi - nom, binolar va hududlarning dizayni, shaxsiy qiyofasi va boshqalar - atrof-muhit kontekstida ma'lum bir ta'lim muassasasi bilan bog'liq bo'lgan va ta'rif yoki yangi kayfiyatni uyg'otadigan belgilar. Chipning birinchi taassurotlari tasvirning aynan shu jihati bilan bog'liq.

Tasvirni yaratish uchun robotdan foydalanishdan oldin uni kerakli tasvirni yaratish uchun proyeksiya qilish kerak. Loyihaning o'zi prototipi , taklif qilingan yoki mumkin bo'lgan ob'ekt yoki holatning namunasidir.

Ta'lim tashkiloti imidjini loyihalash - bu ta'lim muassasasi rahbari va pedagogik xodimlarning kasbiy faoliyatining bir turi bo'lib, u ta'lim muassasasining kelajakdagi qiyofasini belgilaydi, ota-onalar, vasiylar, jamoatchilik, ijtimoiy munosabatlar bilan ijobiy munosabatlarni shakllantirishga ta'sir qiladi . hamkorlar, ommaviy axborot vositalari va xususiy investitsiyalarni rag'batlantirish. Dizayn mahsuloti - ta'lim muassasasining qiyofasi.

Ta'lim tashkilotining imidjini loyihalash nafaqat pedagogik kompetentsiyani, balki mintaqaviy psixologiya, menejment, marketing va logistika kompetentsiyasini ham talab qiladi, shunda loyiha ta'lim xizmati va ta'lim tashkilotining ijtimoiy hamkorlarining fikrlash darajasini aks ettiradi.

Ta'lim tashkilotining imidjini qo'llab-quvvatlash, tuzatish va yangilash jarayonini boshqarish quyidagilarni o'z ichiga oladi:

➤ innovatsion rivojlanishni rag'batlantirish. Ta'lim tashkiloti rahbari o'qituvchilar tarkibi va turli malaka oshirish kurslari, treninglar, tanlovlar, loyihalar va boshqalarda faol ishtirok etadi;

➤ yangi detallar yaratish, yozuv va ommaviy uslub va mutlaqo innovatsion (buning ikki yo'li bor: yangi, eski, an'ana va boshqalar, reklama innovatsion - bu hammasi, uni hech kim sota olmaydi, tasavvur ham qilmagan, meniki birinchi) ;

➤ Ta'lim tashkilotlari rahbarlari va ta'lim xizmatlari iste'molchilarining doimiy o'zaro hamkorligi. Ta'lim muassasasining tashqi qiyofasini boshqarish quyidagilarga qaratilgan:

➤ turli innovatsion loyihalar haqida ma'lumot berish;

➤ Keng tashviqot mukofoti, namoyish mukofoti va boshqalar.

Shu sababli, ta'lim tashkiloti o'ziga xos imidjiga ega, shuning uchun menejer quyidagilarga e'tibor berishi kerak:

➤ ta'lim tashkilotining aniq belgilangan ustuvor yo'nalishlari, o'z falsafasi, kelajakka bo'lgan qarashlari, shakllanishi va vazifasi;

➤ noyob, betakror, maxsus qadriyatlar tizimi, nostandart, an'anaviy, zamonaviy xatti-harakatlar;

➤ xilma-xil va sifatli ta'lim xizmatlari;

➤ tarbiyaviy ishning o'ziga xos tizimi, ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish, aqliy funksiyalarni va ta'lim darajasini oshirish, sog'lom imidjni shakllantirish;

➤ tashqi taqdimot uchun mo'ljallangan yorqin, taniqli, o'z-o'zidan yangilanadigan axborot materiallari;

➤ iste'molchilarga ularning salohiyati, muvaffaqiyatlari va taklif etilayotgan ta'lim xizmatlari to'g'risida ma'lumotni maqsadli etkazish tizimi.

Ta'lim tashkilotining ijobiy imidjini rahbar yaratadi :

- mahalliy muassasada ta'limning jozibadorligini , birinchi navbatda, ta'lim xizmatlari iste'molchilari va pedagogik xodimlar uchun oshirish;

- yangi ta'lim xizmatlarini joriy etish jarayoniga ko'maklashish; tashkiliy madaniyat darajasini oshirish;

- ijtimoiy-psixologik mikroiklim va jamoani yaxshilashga hissa qo'shish.

Rivojlanish darajasi, tashkilotning istalgan imidjiga bosqichma-bosqich erishish va ta'lim muassasasi rahbarining boshqaruv qarorlarini yanada samarali amalga oshirish , ix amalga oshirish va nazorat qilish o'rtasida bevosita bog'liqlik mavjud. Tasvirni doimiy tartibda tizimlashtirish va dinamik xususiyatlarga ega bo'lish qobiliyati ular tomonidan berilgan natijalardan foydalanganda nazorat faoliyati jarayonida operatsion o'zgarishlar uchun imkoniyatlar yaratadi .

Shunday qilib, ta'lim tashkilotining rivojlangan qulay imidji butun tashkilotning rivojlanish darajasining o'ziga xos o'lchovi bo'lishi mumkin, uning istiqbollari va

boshlanishini baholash , yetuklik , kasbiy mahorat va boshqaruv samaradorligini ta'lim muassasasi rahbari va butun pedagogik jamoa sifatida. butun.

REFERENCES

1. Aghababyan E. M. Xalqaro iqtisodiy tartibga solish tizimining shakllanishi va rivojlanishi: Darslik. M.: HA Rossiya TIV, 2006. - S.ZZ.
2. Babajanov F. K. Pedagogik qiyofa yaratishda muloqotning roli . // "XXI asr fani" jurnali, №. 3. 2019 yil.
3. Bagdasaryan N.G. Modernizatsiya jamiyatida ta'limning ahamiyati // Pedagogika. 2008. - No 5. - B. 3-9.
4. CIOM "Express" so'rov natijalari ma'lumotlar bazasi - VTsIOMning Butunrossiya uy-joy so'rovi 24/08/2018 [Elektron resurs]. - Kirish rejimi: http://wciom.ru/database/baza_rezultatov_oprosa_s_1992_goda.